

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 12—
 Pol leta . . . " 6—
 Četrt leta . . . " 3—
 Mesečno . . . " 1:20
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15—
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 18 vir.
 od 6 redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velja
 --- popust. ---
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Koroška ulica, 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Brez ozira na levo in desno.

V srednjem veku so nastajale države tako, da je en narod premagal z oboroženim nasiljem drugega, da si je podjarmil močnejši slabšega ter da ga je obsodil na najtežavnejša opravila. Sam si je pridržal gospodstvo in najlažje delo.

Jugoslovani smo imeli dovolj prilike na svoji koži spoznavati in spoznati ustroj srednjeveških državnih tvorb. Najbolj glasno nas opominja zgodovina na Turke in njih državo. Pridrli so v Evropo kot divji narod, premagali z orožjem in nasiljem na Balkanskem polotoku slovanske narode in Grke ter na njihovem ozemlju ustanovili državo. Le malo je bilo v teh krajih Turkov, ker so pa imeli izvrstno vojsko, so postali neomejeni gospodarji nad domačini. Naši ljudje so bili primorani molče prenašati jarem, po nižno opravljati poljska dela ter od njih plačevati — turškim gospodarjem davke, za to, da tem slednjim ni bilo treba delati ničesar.

Da je bilo na Turškem tako, je pri nas splošno znano. Manj znano pa je, da so bile sploh vse te srednjeveške države ustanovljene in urejene na podoban način.

Pred tisoč leti se je zgodilo na severni meji našega jugoslovanskega naroda to, kar mu je prizaževal Turke na jugovzhodu. Posrečilo se je Nemcem, da so podjarmili Slovence. Ker so se ljuto branili in se niso dali zlepa zasužnjiti, so jim vzeli vsa večja posestva ter jih podarili svojim poveljnikom. Zato je pri nas toliko veleposrežev v rokah nemških grofov in grajščakov. Dolga stoletja so morale biti naše pokrajine podložne Nemčiji; ko je preteklo že okrog 5 sto let tega tlačanstva, so začeli Habsburžani, ki so dobili po naključju naše dežele v oblast, postajati vedno bolj samostojni, dokler se niso slednjič s svojimi deželami popolnoma ločili od Nemčije. Toda ta ločitev od Nemčije ni imela za nas nobenega pomena — slejkotprej so ostali Slovenci podložniki Nemcem, ki so imeli neprestano edino besedo na naši zemlji.

V poslednjem stoletju so začeli ljudje bolj in bolj razmišljati o svoji usodi in kmalu so spoznali, da nikačor ne gre, da bi nekateri težko delali, drugi pa nič, da bi nekateri imeli vse zasebne, gospodarske in politične pravice, drugi pa le dolžnost podložnikov. Začelo je vreti med ljudstvom, pojavljali so se nemiri, punti in revolucije. Hočeš, nočeš, gospoda je morala odnehavati, grajščine so se odpovedale tlaki in zgodovini, ljudstvo pa je pridobivalo na pravicah. Se le svetovna vojna pa se je z vso resnostjo lotila ustroja srednjeveških držav ter odprave krivice, ki jih morajo trpeti posamezni narodi. Tudi v srednji Evropi se bolj in bolj uveljavlja misel, da se bo morala razprta Evropa preosnovati po načelu samoodločbe narodov, ako bo hotela doseči stalni mir.

Zanimivo je, da so misli, na katerih stoji samoodločba narodov, že zelo stare. Konstituantna Zdrženih držav v Ameriki je namreč že leta 1776 podala nastopno izjavo o svoji neodvisnosti:

„Ako potek človeške zgodovine kak narod prisili, da pretrga politične vezi, ki so ga združevale s kakšnim drugim narodom in zavzame med svetovnimi silami svoj poseben prostor in enako stopnjo, do česar ima pravico po naravnih in božjih postavah, potem mu spoštljivost mnenja človeškega rodu narekuje, da pred svetom razloži in razjasni svoje vzroke, ki so prisilili k ločitvi“ . . .

„Sledeče resnice šmatramo za neoporečne in očitne: Vsi ljudje so enako ustvarjeni; Stvarnik jim je dal gotove neločljive pravice, prve med njimi so življenje, svoboda, iskanje sreče; da se užitek teh pravic zavaruje, so ljudje med seboj postavili vlade, katerih opravičena avtoriteta (mogočnost) izvira iz soglašanja vladanih; vsakokrat, kadar postane vladna oblika, bodi kakoršnakoli, kvarna namenom, zaradi katerih je bila postavljena, ima ljudstvo pravico, da jo izpremeni ali odpravi, uvede novo vladno takšnih načelih in svoje oblasti organizira v takšni obliki, ki se mu zdi najbolj primerna, da mu pridobi varnost in srečo“ . . .

Ta izjava je služila kot vzorec francoski narodni skupščini leta 1789, ko so se razglasile človeške pravice. Na načelih te politične deklaracije, s katero so izrekle Zdržene države (Severne Amerike — svojo popolno neodvisnost, pa sloni tudi Wilsonova poslanica evropskim narodom, tikajoča se samoodločbe. Tako se v zgodovini vse ponavlja, četudi nekoliko izpremenjeno.

Ni nobenega dvoma več o tem, da se uresniči tudi deklaracija našega naroda, ki zahteva samostojno in neodvisno državo za narod Slovencev, Srbov in Hrvatov. Tudi za naš narod bo veljalo le to, kar bo sklenilo slovensko-hrvatsko-srbsko ljudstvo. Ni daleč čas, ko preneha nadvlada Nemcev v Avstriji,

v Ogrski pa nadvlada Madžarov, in ko nastopi na našem ozemlju za celoten narod le ena narodna vlada. Še le potem, ko bomo videli Jugoslovani prvokrat svojega jugoslovanskega ministrskega predsednika, še le takrat začne naš narod živeti. Nihče si ne bo smel in mogel lastiti pravice, da bi v našo škodo in v svojo korist predrugačil naše uredbe. Čez noč izginejo nemški deželni šefi, ki še danes mogočno gospodujejo našemu narodu na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, v Trstu, Dalmaciji in drugih jugoslov. pokrajinah. Z njimi zapusti istočasno krdelo nemških in madžarskih uradnikov naše ozemlje. Kakor ena sama velika svobodna občina bo naša Jugoslavija. Ljudstvo bo po svojih odposlancih samo sklepalo o svojih davkih, o svojih postavah, o svojih pravicah, in dolžnostih. Jugoslovanski minister za kmetijstvo, jugoslovanski minister za trgovino, jugoslovanski železniški, naučni minister in drugi možje na krmilu naše vlade pa si bodo kot verni služabniki naroda prizadevali, da dvignejo zaklade, ki leže v dušah in rokah našega ljudstva ter v neizmernem prirodnem bogastvu naše zemlje in našega morja. Kamor bodeš stopil in kjerkoli bodeš hodil po naši zemlji, bodeš imel občutek, da prost je tvoj rod, na svoji zemlji svoj gospod.

Se le potem se bo začel naš človek z zanimanjem brigati za državo, nje gospodarstvo in politiko. Pojem „država“ mu je bil sedaj vsled tujih vladnih organov le nekaj tujega, nekaj oddaljenega brez kak praktične vrednosti. Le jeziti se je moral naš človek čez „gospoko.“ Pobirala je od njega davke, pošiljala mu je financarje na vrat, jemala fante v vojake, tirala ga v vojsko in ga nadlegovala v vsakega koraku. Dobrega ni ničesar prejel od nje. Tudi za mestnega človeka je bila gosposka le mačeha. Na škodo domačega slovenskega človeka je nastavljala nemške uradnike, preiskovala in nadzirala brez prestopka njegovo narodno mišljenje ter kaznovala njegovo narodno odločnost s tem, da ga je pustila celo življenje na najslabših in najnižjih službah. Obrtnikom in trgovcem je izpodvezavala svoboden razvoj. Če delavec ni hotel zastoj delati nemškemu gospodarju, je moral zapustiti rodno grudo . . .

Boj potlačenega jugoslovanskega ljudstva proti tisočletnim tlačiteljem Nemcem in Madžarom se nadaljuje in končuje. Sedaj se bo odločilo, ali bo v Jugoslaviji gospodar domačin Jugoslovani, ali tujec-Nemec in Madžar. Vsa naša gospodarska sreča, naš narodni in gospodarski obstoj, zavisi edino le od naše samostojnosti. Ako bi te ne dosegli, propademo gospodarsko in narodno. Zato naj si pa Hussarek in drugi avstrijski državniki nikdar ne domišljujejo, da se bo narod zadovoljil z rešitvijo kakega „malega programa“, n. pr. z narodno avtonomijo v tostranski polovici Avstrije. Danes, ko so načela samoodločbe, samostojnosti in svobode narodov življenjskega pomena zanje, ni čas za kompromise. V temeljnih načelih ni mogoče delati kompromisov, kajti vsak kompromis bi danes pomenjal korak nazaj, ker v vsakem kompromisu bi ležala kal bodoče narodne pogibe. Kdor je iz sreča za svobodo in samostojnost naroda, ne more biti za drugačno kot popolno in celotno svobodo. Pasti morajo vsi oziri na levo in desno, na Petra ali Pavla. Videti moramo le sebe in svojo srečo. Biti moramo tako brezobzirni, kot so bili skozi stoletje brezobzirni proti nam drugi.

Zdaj velja odločnost, srčnost in vstrajnost. V nas je neodoljiva težnja za zmago in odpornost, ki ne pozna poraza.

Le tako bomo dosegli, kar nam gre!

Vsenemški militarizem

(Dalje.)

Nemčija se skuša zavarovati na zahod.

Se na drug način se je Nemčija skušala rešiti iz zagate. Ker ji je bila proti zapadu, severu in jugu pot do morja in sploh do svetovnega prometa zaprta, je iskala nadomestila proti vzhodu, tja do angleške Indije. Zato se je oklenila turške države — preko katere bi Nemčija stopila v zvezo z Jutrovim. Pa tudi tu ni imela prave sreče. Dobila je izprva nekaj bitk, a polagoma so jeli Angleži hudo pritiskati na Turke in Nemce; potisnili so jih iz Palestine, — zavzeli so Jeruzalem — spravili Arabijo in Perzijo pod svoj vpliv — Nemci so se morali bati, da jim bo tudi pot proti vzhodu zaprta. Zato so z vso naglico začeli sklepati z Rusijo in Rumunij mir in so na umeten način skovali Ukrajino, ki bi naj bila most med Nemčijo in Črnim morjem; Poljska bi pa naj bila ustrojena tako, da bi tega mosta ne ovirala. Takisto bi naj bila Avstrija z Ogrsko in Rumunijo brv za zvezo Nemčije z vzhodom.

Vojaška sila Nemčije ne more zmagati.

Mir z Rusijo pa bi naj Nemcem tudi omogočil združenje vseh čet proti Francozom, Angležem in Amerikancem na zapadu, kjer se fronta skozi tri leta ni skoraj nič spremenila. Res so se v spomladi tekočega leta Nemci vrgli z vso silo na zapadne sovražnike, prodrli so na nekaterih mestih precej daleč v sovražno ozemlje, a Pariza niso mogli zavzeti in Angležev ne vreči preko morja. Med tem se je izkazala tudi vsa puhlost mira z Rusijo; ruski sklepalci miru so izgubili ves vpliv v deželi; le z umori in s pomočjo nemškega vojaštva se v bližini meje še držijo. Razošni krogi v Nemčiji so pričeli uvidevati, da s samo silo ne pridejo do vspeha; sklepalci ruskega miru, sam državni kancelar Kühlmann, je v javni seji nemškega državnega zbora izjavil, da Nemčija edino z vojaško silo ne bo zmagala, ampak da je treba iskati sporazumljenja med državami in narodi. A Kühlmann je bil pozvan v glavni nemški vojni stan in cesar Viljem ga je odslovil in je na njega mesto poklical vsenemca Hintzeja. Vsenemška struja je v tistih časih pod pritiskom vlad in v Nemčiji i pri nas preplavila vse, a ljudstvo se ji je i v Nemčiji i pri nas oprezno umikalo. Trdi in prepričani Nemci so odločno izjavljali: Kakor je Napoleon, ki je hotel vse narode ukrotiti svoji volji, kljub vsem zmagam prav nesrečno končal, tak konec bo vzelo tudi z današnjimi Napoleoni. A za trenutek je bila vsenemška struja na vrhu, pa le v Nemčiji in pri nas (Bolgarija in Turčija sta previdno držali roke križem); z zadnjim hudim udarcem je hotela ta stranka streti najpoprej Francozom, pričakujoč, da bo tam potem izbruhnila revolucija, kakor na Ruskem. Nekaj uspehov je dosegla nemška armada, a boj je kmalu zastal in cela fronta se ni zganila. Zato bi naj Avstrija zlomila Italijo, da bi ta ne mogla biti Francozom v pomoč, in res smo se spustili v ofenzivo, a fronta ob Pijavi je ostala. Nemci so nam to očitali z grdimi besedami in Avstrija sama je v številnih izjavah onečrščala svoje lastne voake — a pre čez teden in Nemci sami so se na francosko-angleški fronti morali začeti umikati; njim je napad izpodletel, sovražniki pa so se pripravili na napad. Meseč dni je že, odkar Nemci dan za dnem prepuščajo sovražniku postojanke, zastoj sta bili dve nemški ofenzivi in zastoj tisto otroče kričanje, ko so Nemci z novim topom na velikansko daljavo obstreljevali Pariz — drag šport, ki v vojaškem oziru Nemcem ni prav nič koristil, kakor jim l. 1916 nista prav nič koristili tisti dve podmorski trgovinski ladji, izmed katerih je ena enkrat srečno prevozila pot v Ameriko in nazaj, druga pa ni nikoli v Ameriko.

Ali bo zmagalo trezno mišljenje?

Na francosko-angleški fronti umikanje in neploдна ofenziva, ki se je že trikrat izjalovila, i v bodoče v ožigled nepričakovanemu vojaškemu nastopu Angležev in zdaj osobito Amerikancev nemogoča v kljub izdatni podpori, ki jo — kakor se zdaj priznava — dobiva od našega topništva, vspehi podmorskih čolnov — tudi to zdaj Nemci priznavajo — ničev, na vzhodu pri Rusiji vse narobe in mir veljaven le na papirju, doma pa hudo pomanjkanje, ki ga čuti tudi Avstrija, dasi žrtvuje Nemčiji več, nego sama — to je stanje, ki je brdko stregnilo tudi ruske vsenemce in najtrdejšje nemške mogotee.

Zdaj so se spomnili ljudstva, tudi svojega ljudstva in zdaj dajejo od sebe glasove in izjave, ki bi bile še pred nekaj meseci nemogoče in nezaslišane. Začel je cesar Viljem sam; dne 31. avgusta je po uradnih poročilih o priliki proslave bitke pri Sedanu berolinskemu mestnemu svetu na udanostno izjavil odgovoril z besedami, ki naglašajo le trdno zgradbo nemškega cesarstva, edinstvo Nemcev in njih požrtvovalnost in zvestobo ter nado, da bodo vstrajali in si priborili časten mir. „Mi hočemo in bomo viharje bodočnosti srečno in slavno prestali.“ Nobene besede ne slišimo več, ki bi bile žaljive za sovražnike, nikakega rožljanja z orožjem, nič ponosnega sklicevanja na pridobljene zmage, ne kazanja na potolčene sovražnike. Zelo značilna je poslanica državnega tajnika Hintzeja na visokega duhovnega dostojanstvenika (glej „Tagespost“ dne 2. sept.), kjer pravi Hintze med drugim: „Mi moramo vse storiti, da dvignemo razpoloženje našega ljudstva. Pri tem nas cerkev ne sme pustiti na cedilu. S prižnice se mora okrepljati zaupanje v zmagovit konec vojske.“

In dne 3. septembra se je nemški prestolonaslednik, čigar voj pri zadnji nemški in takoj slediš francoski ofenzivi ni imel sreče, spustil v pogovor z zastopnikom velikega dunajskega časnika; tudi prestolonaslednik, znan edinole kot vojak z dušo in telesom, je govoril kaj skromno; izrecno pove-

čarja, da je vojsko smatral od nekdanj le kot „obrambo“, češ, nikdar ni videl v vojski lahkega manevra in nikoli ni bil mnenja, da bodo Nemci sovražnika tresčili ob tla. „On tega niti ne želi, ker je na tej zemlji dovolj prostora za vse narode.“ Svopostovanjem govori o sovražnikih; Francoze hvali brezpogojno, pri Angležih daje hvalo le vojakom, ne pa vodstvu; priznava tudi, da se že dobro čuti pritisk Amerikancev; zanikava pa, da bi on bil vojni hujskač! Naposled še pohvali avstrijsko topništvo.

Istega dne je došel Hintze na Dunaj na posvetovanje. Iz Berolina prihajajo visoki gospodje na Dunaj le, kadar imajo kakih nujnih želj; Avstrija je doslej res še vselaj pomagala Nemcu v zadregi, neobičajno, brez ozira na lastno korist.

Že prihodnji dan (dne 4. septembra) so listi objavili brzojavko cesarja Viljema neki korporaciji na Saksonskem; tu zagotavlja cesar Viljem, da se nemško ljudstvo zaveda težave sedanjega odločilnega boja in da bo zastavilo vse svoje moči v odbitje navalav sovražnikov. — Ves svet pa se je zavzel, ko je istega dne bil na vse liste razposlan Hindenburgov obširen oklic na nemški narod; Hindenburg se tu sklanja nič ne dotika vojevanja, ampak z njemu lastno odkritostjo opozarja, kako je duh nemškega ljudstva „zastrophan“, to je zbeگان, naveličan vojske in malodušen. In ta strup se raznaša tudi med vojake. — Hindenburg svari vse, končavši: „Varuj se, nemški vojak in nemški dom!“ Nemškemu časopisju je ta Hindenburgova poslanica kar sapa zaprla; teta „Tagespost“ je v uvodniku večerne številke dne 5. septembra zbeگانo vprašala: „Kaj pa to?“ Kar ona sicer tudi ve, cesar si pa ni upala povedati, to pove moji: Vsenemško nasilje s pruskim militarizmom je prišlo na kant; radi bi rešilo zadnji imetek. Če le ne bo prepozno!

Grof Hertling za mir.

Dne 12. septembra je sprejel nemški kancelar grof Hertling zastopnike nemških delavskih organizacij, ki so mu izročili pritožbe, želje in zahteve nemškega delavstva.

Grof Hertling se je po poročilu berlinskega lista „Vorwärts“ izjavil napram zastopnikom delavstva, da je politično državno vodstvo Nemčije onih mišlj z vrhovnim nemškim armadnim vodstvom, kar dostaja stramljenja za sporazumni mir. On (grof Hertling) je trdnega prepričanja, da se nahajamo miru mnogo bližje, nego se splošno upa. Nemška državna vlada in nemško vrhovno armadno poveljstvo sta oba brezpogojno zoper vsako aneksijo ali obdržanje zavzetega in zasedenega ozemlja. Glede tozadavnega nastanjanja ni nobene razlike in bi bila vsaka tozadavna bojazen odveč. Kar pa dostaja splošne volilne pravice na Pruskem, on (grof Hertling) z njo stoji na strani.

V taboru vsenemcev in aneksionistov bodo le te besede nemškega državnega kancelarja, katere je izustil sporazumno z nemškim vrhovnim armadnim poveljstvom, učinkovale kakor bombe, ker ravno od te strani niso pričakovali take izjave. Saj so bili vsenemci in aneksionisti v Nemčiji, kakor tudi pri nas v Avstriji, tista sicer maloštevilna, toda mogočna klika, ki je povsod in ob vsaki priliki naglaševala, da o kakem sporazumnem miru ne sme biti nobenega govora, marveč, da mora svetovni mir narekovati nemški meč. Vsa znamenja kažejo, da je tej kliki sedaj enkrat za vselej odklenalo, kajti zapustilo jih je njihovo varno zavetje — senca bajonetov, kakor zapuščajo podgane potapljačoo se ladjo.

Lloyd George o zmagi in miru.

Angleški ministrski predsednik Lloyd George je imel dne 12. septembra v mestu Manchester, ki ga je imenovalo za častnega člana, pred veliko množico ljudstva govor, katerem je med drugim izvajal sledečo:

Zivljenje in sreča Anglije, usoda britske države ter usoda človeštva zavise od izida vojne. Poročilo so sedaj v resnici ugodna. Nismo še na koncu potovanja. Pred nami se še nahajaja nekaj strmih pobočij, toda najhujše bo kmalu prestano. V britski industriji ni zaznamovali nobene večje pridobitve, kakor je prevažanje ameriških čet čez Atlantsko morje. Amerikanci tvorijo prednjo stražo, broječo najmanj 10 milijonov najboljših čet celega sveta. Izgube pri zadnjem prodiranju ne znašajo niti ene petine izgub, ki smo jih imeli leta 1916. Glavna razlika med 1916 in 1918 je enotno poveljstvo. Za nas je izvanredno velika sreča, da smo si maršala Focha zasigurali. Le tedaj, ako bi narod izgubil pogum, bi nam utegnila uti resnična zmaga. Da napravimo konec sedanji vojni, moramo sovražniku naložiti trajni mir. Nemški narod mora vedeti, da so njegovi vladarji kršili zakone človečnosti. Pruska sila in moč jih ne more ščititi pred kaznjoo.

Nato je Lloyd George izrazil svoje popolno soglašanje za ustanovitev zveze narodov, toda s kako prusko vojaško silo bi bila taka zveza — zveza lisic in gosk. Ako bi Nemčija po končani vojni zavrgla in obsodila perfidijo njenih vladarjev, potem bi bila v veliki zvezi narodov dobrodošla, toda edina zanesljiva podlaga za mir je zmaga zaveznice. Ko smo si zasigurali zadovoljiv mir, bomo z mirno vestjo storili korake za zgradbo novega sveta. Posledica vojne mora biti preosnovitev, toda najpoprej mora biti vojna dobljena. Obstojajo socijalni in gospodarski simptomi, zoper katere moramo pravočasno postopati, potem bomo imeli za žetev lepo vreme.

Na povratku v London je Lloyd George povabil na zajutrek londonski lordmajor, ob kateri prili-

ki je rekel Lloyd George sledečo: Ko je bil v Manchesteru, so nekateri govorili o kompromisu in rekli: Sklenimo mir potem pogajanj. On jim je pa nato odgovoril, da ne more biti nobenega govora o kakem kompromisu, marveč, da moramo nadaljevati vojno do konca!

Škandal v Celju.

Celjska okolica, 14. septembra. Pričakoval sem, da bo kdo drugi okrtal nezno stanje glede prehranjevalnih razmer v Celju in okolici. Celjsko okrajno glavarstvo je nas okoličane naravnost prodalo celjskemu mestu, vrglo nas je v žrelo nenasitne celjske nemškutarije. Vemo, da se godijo škandali skoro pri vseh aprovizacijskih upravah, a stanja, kakoršno je pri nas glede preskrbe ljudstva z živili, menda ni nikjer v Avstriji.

Evo Vam nekaj slik, kako postopajo z nami: Okrajno glavarstvo je svoj čas dovolilo celjskemu mestu, da se osnuje „einheitliches Wirtschaftsgebiet der Stadt Cilli“ (enoten gospodarski okoliš). K temu okolišu spada mesto Celje ter širna celjska okolica, v pr. Vojnik, Petrovče, Smartin, Teharje itd. Kakih 30.000 do 40.000 ljudi iz te ožje in širše celjske okolice je obsojeno na milost in nemilost, da morajo smatrati celjski magistrat v prehranjevalnih zadevah za svojega krušnega očeta.

Po krušne in druge karte morajo hoditi ljudje v pr. iz Vojnika in drugih po tri do štiri ure oddaljenih občin v Celje. Istotako po kruh, moko, sladkor, petrolej itd. Po cele procesije ljudi roma dan za dnem v Celje. In ko bi le bilo to romanje vsakokrat uspešno! Ljudje grede kar na slepo srečo v Celje. Ne vedo, kdaj se bodo delile karte, kdaj kruh, kdaj sladkor. Nemški ne razumejo in tako čakajo in čakajo po cele dneve in noče le popoldne ali proti večeru se jim pove, da „dons ni nič.“ In zopet morajo lačni in trudni romať proti domu. Ker dobi okolica le to, kar meščanom preostane, morajo ljudje iz okolice mnogokrat gledati, kako se meščanom v polni meni deli kruh, moka in druga živila, okoličani pa ne dobijo prav nič več, „ker je zmanjkalo.“ To so nečuvne razmere!

Kontrola pa ni nobena. Znano mi je, da danes obstojijo v vseh večjih krajih aprovizacijski odbori, v katerih so zastopane občine, posamezni stanovi in stranke. Le pri nas tega ni. Tukaj pošujejo celjski mogotci, kakor hočejo. Zakaj ni okrajno glavarstvo, ko je takorekoč prodalo slovensko celjsko okolico celjskim Nemcem in nemburjem, stavilo vsaj pogoj, da bi vsaka občina celjske okolice imela vsaj enega člana v aprovizacijskem odboru?

Položaj je nemosen. Koliko zlatega časa potratijo naši ljudje, ko morajo dan za dnem romať v Celje! Koliko podplačov raztrgajo za prazen nič! Koliko šikan in zasramovanja pretrpi naše ljudstvo od strani celjskih nemburjev! Tega paševanja celjskih valpov mora biti konec! Občine, dvignite se! Ljudstvo, povej svoje pritožbe na višjem mestu! Pouč svoje poslance, kako se to je prodalo tujcem. Zahtevajte takojšnjo ločitev od Celja. Vsaka občina si naj sama deli karte, da se boho nehale velike nerednosti in predpravice nekaterim. Živila in druge potrebščine se naj delijo v vsaki občini ali vsaj v vsaki župniji, kakor je to upeljano v drugih okrajnih glavarstvih. Saj imamo dovolj poštenih domačih trgovcev, ki bi gotovo radi volje prevzeli to delo. Zakaj morajo ravno Celjani tako mastno zaslužiti, trgovci izven Celja pa bi naj gospodarsko poginili? Okrajno glavarstvo pa pozivamo: Kar se je dosedaj pokvarilo, se da še za bodočo popraviti. Odvzame se naj celjskemu mestu takoj pravica gospodovanja nad okolico. Mi nočemo več biti sužnji celjskega mesta.

Opomba uređništva: Naše uređništvo doživja zadnji čas dan za dnem obilo pritožb o prehranjevalnih zadevah v Celju in okolici. Da bo stvar dovolj pojasnjena, prosimo naše dopisnike v Celju in okolici, da nam obširno pojasnijo, katere občine so priklopili na okrajno glavarstvo k „enotnemu okolišu.“ Prosimo tudi natančnih podatkov, kako se postopa z okoličani.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču se vkljub temu, da so se nemške armade umaknile na takozvano Hindenburgovo črto, še vedno nadaljuje ofenziva ententnih armad in sicer na celi fronti od Yperna notri do francosko-lotaringijske meje. Zlasti hudi so bili angleški napadi ob obeh straneh kanala La-Bassee pri mestu Havrincourt, kjer so Nemce potisnili nazaj ter hudi, napadi na 20 km široki fronti južno vzhodno od Verduna ob francosko-lotaringijski meji pri mestu St. Mihiel, kjer so se morali Nemci istotako umakniti pred ameriški četami ter izprazniti 250 štirijskih km ozemlja. Na potu iz Amerike v Evropo je sedaj 4 milijone mož.

Avstrijske čete na zapadnem bojišču.

Avstrijska uradno poročila z bojišča od dne 13. t. m. pravi: „V oddelku Sv. Mihaela so avstro-ogrski polki južno od višine Combres v močni protiozrambi krili umikanje nemških čet po načrtu. Iz tega uradnega poročila doznajemo dvoje: 1. Da so avstro-ogrskie čete tudi na zapadnem bojišču

in 2. da so Nemci določili tem četam najbolj nevarno nalogo. Četa, ki ima nalogo, da krije umikanje porazene armade, se smatra vedno za žrtvovano in v ta namen so Nemcem ravno prav došle avstrijske čete. Stavimo glavo, da so med temi četami, ki so krije umik nemške armade pri Sv. Mihaelu, po večini, ako ne izključno, slovenski polki. Francozi in Angleži imajo svoje črnce, ki jim izročajo take težke in nevarne nalogo, porabljaajo te črne afriske čete za „kanonenfutter.“ Nemci imajo v tem oziru bolj komodno stališče. Nima o sicer na razpolago črncev, ker so odtrgani od svojih afriskih kolonij, a zato imajo na razpolago — Jugoslovane! To gre vse lepo po načrtih, ki jih je razvijal vsenemški poslanec Wichtl v Slov. Bistrici.

Čudimo se samo, da Dunaj na vse to molči. Da nas na Dunaju ne ljubijo, to znamo, toda konečno se gre tu vendar le za avstrijske in ogrske državljane. Ko bi imeli torej na Dunaju le še trohico samostojnosti in zavesti državne časti, ne bi pustili, da se tako dela z njih lastnimi državljani. Toda Dunaj davno že ni več drugega nego filijalka Berolina in na Dunaju morajo plesati, kakor piskajo v Berolinu! — Zalostno, a resnično!

Kot se minie, romans, pont-a-mousson in so vse drugič.

25% milijona Amerikancev za Evropo.

Generalni protos Združenih držav Severne Amerike, Chrowder, je dne 12. septembra izjavil: Danes je bilo vpisanih 13 milijonov ameriških vojakov za vojno proti pruski avtokraciji. Od teh bodo 2 milijoni kmalu na vojni v Evropo, da se približajo zavezniskim četam na zapadni fronti. Ker je bilo do prej vpisanih 10 milijonov mož, je Ameriki sedaj na razpolago 25% milijona za vojaško službo sposobnega moštva.

„Križarska vojska.“

Voditelj ameriških delavcev, Compara, ki se godaj mudi na Angleškem, je izjavil, da sedanje vojska ni več navađna vojska, temveč je „križarska vojska za pravice človeštva.“ Če hočejo Nemci, da se Amerikanci sploh pogovarjajo z njimi, morajo poprej razbiti nemški carizem. Če Nemci tega ne bodo sami storili, bodo razbili nemški carizem zavezniki.

Slovensci, Slovenke,
darujte za Tiskovni dom!

Politične vesti.

Državni zbor bo sklican, kakor sta se zedinila predsednik dr. Gross in ministrski predsednik Hussarek, za dne 1. oktobra. Druga poročila zopet pravijo, da se bo parlament sestel še le dne 8. oktobra. Medtem bo vlada izdelala finančni načrt. Finančni odsek državnega zbora je dne 13. t. m. končal svoje delo. V seji dne 12. t. m. so našli predlogo o vinskem davku. Kakor znano, je bil prvotno določen enakomeren davčni postavek po 62 K za vino in 8 K za mošt. Ko se je proti temu vnel hud boj in se je meseca junija vršilo posvetovanje strokovnjakov, je vlada izpremenila davčni načrt tako, da se uvede odstotni davek na podlagi fakturne vrednosti. Ta zakonski načrt je sedaj finančni odsek sprejel. Jugoslovanski poslanci so se cele tri dni prav vneto borili proti vinskemu davku. Nemci so glasovali enoglasno za vinski davek. Odsek se bo zopet sestel na dan pred prvo plenarno sejo drž. zbora.

Obnovitveni odsek. Poročevalec dr. Löwenstein je dne 13. t. m. izvajal, da se vidi iz vedenja vlade, kakor bi ne mislila priznati, da ima vsak po vojski poškodovan državljan pravico zahtevati odškodnino. Vlada se izgovarja vedno na Ogrsko, češ, ako bi se v Avstriji priznala taka pravica poškodovancem, bi potem Ogrri ne hoteli prispevati k stroškom za povrnitev škode. Poročevalec zahteva od vlade, da jasno pove, ali priznava poškodovancu pravico do povrnitve škode ali ne. Kakoršen bo odgovor, tako bo poročevalec uredil svoje predloge. Vladni zastopnik je izjavil, da se vlada pogaja z Ogrsko in „da ako kedaj pride do odškodovanja vojnih škod, potem stoji vlada na stališču, da mora cela monarhija to škodo plačevati; vlada se še vedno pogaja z Ogrsko.“ Vsled te izjave od vladne strani je nastalo v odseku splošno ogorčenje. Vsi govorniki brez razlike strank in narodnosti so se izrekli za najodločnejši nastop, celo vsenemec Malik. Povdarjalo se je, da je brez vsakega pomena imeti ozire do Madžarov, kajti ti nočejo prispevati k tem stroškom. To je izjavil ogrski finančnik v zbornici ob splošnem pritrjevanju celega parlamenta. Madžarom je še ljubše, ako so poškodovani Rumuni, Rusini in Slovaki, ker tako slabe njihove moči; enako je Madžarom po volji, ako Avstrija slabi, ker s tem vedno bolj raste madžarska premoč. Oziri do Madžarov so naravnost neumni, ker vsled teh le raste madžarska ošabnost. Nemški poslanci so povdarjali, da bi bilo naravnost nemoralno, ako bi država ne pomagala poškodovancem in vlado svarili pred posledicami njene malomarnosti, kajti obmejni narodi, ki se vsled vojne trpeli, bi morali naravnost odpasti od države, ako jih država pusti v tej bedi. Sklenilo se je vsled tega enoglasno, da se preide v specijalno debato zakonskega načrta ne glede na stališče vlade.

Graški „Volksblatt“ pripozna Slovincem polno pravico narodne samoodločbe, ko piše dne 3. t. m.: Ruski narod ima ravno tako kot katerikoli narod na svetu pravico samoodločbe, pravico, da sam o tem razsoda, kako in od koga se naj vlada.

Nemški šulferaju je imel dne 8. t. m. na Dunaju svojo glavno skupščino. Iz poročila posnamemo, da namerava ustanoviti takoj po vojski nemško solo na Pesnici in enako solo v Svečini. Poročevalec še svedeča ni vedel, da bo tedaj že ustanovljena Jugoslavija in da takih mučilnic v naših krajih ne bomo več rabili.

Dr. Delpin, advokat v Ormožu, bivši načelnik nemškega volksrata nastopa v „Grazer Tagblatu“ proti federalizaciji Avstrije. Pravi, da je nesmisel prišesti v Avstriji s federalizmom. Delpin roti vse tiste kroge, ki se zavzemajo za ustanovitev zvezne države narodov, naj s tako ustanovitvijo ne uničijo ustanovitelja sedanje države, t. j. nemški narod. Moč pravi, da bi se z ustanovitvijo zvezne države narodov pritisnilo Nemce ob steno in bi se jim odvelo gospodstvo nad drugimi. V to pa Nemci ne morejo nikdar privoliti. Delpin kliče Nemce na boj zoper preuredbo Avstrije. Gospod Delpin! Prespali ste dolgo dobo štiriletne vojske in zategadelj Vas pa tudi ne bo nihče vprašal, kako se naj Avstrija preuredi.

Narodni svet. V Trstu se je dne 11. t. m. ustanovil pokrajinski odsek N. S. Dne 13. sept. pa so ustanovili enak odsek Slovenci v Gorici. Posvetovanjem v Trstu in Gorici je predsedoval načelnik N. S. dr. Korešec.

Narodni svet za Hrvaško. „Novosti“ poročajo, da se je vršilo v Zagrebu sadnje čini več posvetovanj hrvaško-srbskih politikov za Narodni svet. Predsedala so že gotova. Narodni svet se v najkrajšem času ustanovi.

Združitev vseh čeških delavskih strank. Na skupni seji češke socialnodemokratske in češke narodnosocialne stranke dne 6. t. m. so ustanovili socialni svet, ki mu je glavna naloga, da ustvari trajno politično sloglo vsega češkega proletarijata na skupnem temelju.

Čehoslovatka država od Šumave do Tatre. Poslanec Udržal je imel dne 8. t. m. velik manifestacijski shod, na katerem je povdarjal, da bo češka delegacija vedno delala za veliki cilj: Za združenje Čeho-Slovakov v samostojni češki državi, ki bo segala od Šumave do Tatre. Čehi pa hočeje tudi zvesto po brataki podpirati Jugoslovane in Poljake, da se uresniči velika slovanaka deviza: Od Gdanškega do Trsta!

Ministrski svet v Španiji. Španske zunanje ministrstvo poroča, da je španski kralj Alfonz dne 14. avgusta odpotoval iz San Sebastiana v Madrid, kjer se vrši danes dne 16. septembra seja ministrskega sveta pod predsedstvom španskega kralja. Tej seji se pripisuje velika važnost.

Novi nizozemski premier — katoličan. Nizozemska kraljica je imenovala zavednega katoličana barona Ruys de Beerenbroek za nizozemskega ministrskega predsednika, čeprav tvorijo katoličani na Nizozemskem samo ene tretjino prebivalstva.

Rusija plača Nemčiji 6 milijard mark vojne odškodnine. Nemško-ruska finančna pogodba določa: Rusija plača Nemčiji 6 milijard mark. Od teh 6 milijard M se plača 1% milijarde M z nakasilom 245566 kg finega zlata in 545.440.000 rubljev v bankovcih. Nakasilo se izvede v petih delnih aneskih. Prva milijarda se pokriva z dobavo ruskega blaga; znesek 2% tisoč milijonov M se pokriva do dne 31. decembra t. l. s posojilom, sklenjenim dne 1. januarja 1919 v Nemčiji proti 6% in 1%. O ostanku tisoč milijonov, to ga ne prevzameta s pritrditvijo Nemčije Ukrajina in Finska, se bo sklenila posebna pogodba. Ko se dobi vzhodna meja Estonske in Livonske, Nemčija takoj izprazni ozemlje vzhodno določene meje. Ozemlje, ki ga je zasedla Nemčija vzhodno Berezine, bo Nemčija zapuščala v primeri z izplačilom določenih svet še prej, ko se bo sklenil splošni mir. Nemčija bo nadzorovala zaplenjene ruske vojne ladje, dokler se ne sklene splošni mir. Da se zavaruje po ruski vladi v Nemčiji najeto posojilo, se zajamčijo gotovi dohodki ruske države. Jamstvo se zagotovi še s posebno pogodbo.

Tedenske novice.

Cesar Karel o Dalmaciji in o miru. Zupan iz Frogira pri Splitu, Nikolaj Madirazza, je bil v soboto sprejet od cesarja in cesarice v avdijenci, ki je trajala delj časa. Z najživahnejšim zanimanjem in z največjo dobrohotnostjo je govoril cesar o razmerah v Dalmaciji in se podrobno poučil o položaju industrije, o stanju gozdov, železnic, cest in šol. Obžaloval je, da mu je sedaj popolnoma nemogoče priti v lepo Dalmacijo. S posebnim povdarkom je cesar izjavil, da je njegova najiskrenejša želja, da bi se kmalu že sklenil mir. Po avdijenci pri cesarju je bil zupan navzočnosti cesarja in cesarskih otrok sprejet od cesarice. Tudi cesarica se je zelo zanimala za razmere v Dalmaciji.

Narodni blagdan. Odbor SHS žena za siročaki v Ljubljani priredi dne 21. in 22. t. m. po vsem slo-

venskem ozemlju Narodni blagdan. Ta dva dneva se bodo pobirali po priloženih nabiralnih polah prostovoljni darovi za našo bedno dečo. Prosimo Vas, da po svojih močeh podpirate to podjetje. Vsak najmanjši dar, tudi vinarski, je dobrodošel in želja odbora je, da se pri pobiranju prispevkov ne prezre nikdo, in da se vsak odzove našemu vabilu. Nabrane prispevke s podpisanimi polami se pošljejo na naslov: Gospa Marija Wessnerjeva, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 20. — Za odbor: Franja dr. Tavčarjeva, Cilka Krekova, Stebi Alojzija.

Dijaška veselica pri Sv. Tomažu pri Ormožu. Katoliško-narodni dijaki iz Slovenskih goric so priredili dne 8. t. m. pri Sv. Tomažu veselico z uprav zanimivim vspehom. Uprizorili so veseligr „Dr. Vseznal in njegov sluga Stipko Tiček“ ter šaljiva prizora „Trije učenjaki“ in „Kmet in fotograf.“ Ker ni bilo dijaškega pevskega zbora — sodeloval je najbrž pri šentlenartski veselici mariborskega Dramatičnega društva — je zapel meš odmor domači pevski zbor več lepih narodno motiviranih in umetnih pesmic. Vsled velikega zanimanja za to prireditev je bila udeležba nepričakovano velika — ljudje so prihiteli celo iz starih sosednjih župnij — uspeh pa tudi sijajen. Čisti dobiček — čez 400 K — je namenjen za dijaško kuhinjo ter za jugoslovansko stradajočo dečo. Za prihodnje leto imajo dijaki na programu več enakih prireditev. Saj je pa tudi skrajni čas, da se začnejo po starih letih zaspanosti zopet gibati med ljudstvom.

Vojni album k polku dragoncev v Mariboru. V ta album polka dragoncev št. 10 v Mariboru, ki je bil izdan v letu 1917, so vključili vse pomembne dogodke in prizore iz vojne leta 1914-1918. Album vsebuje 100 slik, ki so bile narejene v Mariboru, kjer je bil polk dragoncev v letu 1917. Slike prikazujejo različne prizore iz vojne, vključno s praznovanjem, vojnimi dejavnostmi in prizori iz vsledne vojne. Album je namenjen za spomin na vojno in za izobraževanje mlade generacije. Cena albuma je 10 K. Album je na voljo v knjižnici Narodnega muzeja v Mariboru.

Na naslov ekrajnega glavarstva v Konjicah! Vprašamo okrajno glavarstvo, ali mu je znano, da se v času, ko velika večina prebivalstva v okraju takorekoč strada, vrše pri usnarju Lavriču dan na dan zelo razkošne pojedine? Da je na teh pojedinah dobiti vsega, kakor n. pr. raznega mesa, najfinjša tori in pečiva, da se raja tam cele noči in izziva na tak način ubogo ljudstvo, ki se še enkrat na dan ne more do sitega najesti? Naj nam pove okrajni glavar, ali je za vse tako strog in natančen, odkod pride v Lavričevo hišo toliko najfinejše moka, toliko sladkorja, toliko mesa? Ako se kje drugod izve za take pojedine, so stroge kazni neizogibne, a v Konjicah so dovoljene! Verjamemo, da Lavrič, ki je obogatel šele v vojnem času, ne ve, kako trpijo drugi. Saj je on danes mož, kojega simpatije si vsak hoče pridobiti že zato, da bi imel dostop do polnih mlz. Posebno opozorjemo to pri uradništvu. Ako prav mnogo bolj izobraženi, kakor usnarj Lavrič sam, se mu vendaz vse klanja. Mi uradništvu tega ne štejemo v zlo, saj ima danđanes želodec prvo besedo. K. g. Lavrič sam bi pa lahko pomislil, kako se je njemu prejšnje tase godilo in da je danes še veliko takih in večjih siromakov. Saj je tudi on sin iz priproste kmetške hiše in pridne slovenske matere, saj še danes ne zna on pravilno nemški, čeprav hoče biti kot milijonar voditelj konjiških posilincev.

Pritožba iz Savinjske doline. Po naših občinah so komisije za prosto oddajo žita, ki so sestavljene iz samih bogatih mož, pritegnile tudi male posestnike, ki imajo eden ali dva orala njiv in se z veliko težavo in v pomanjkanju prerinejo skozi leto. Ali pa res smejo zadnje zrno izpuliti tem revežem? Ali se ubogi človek res ne more več nikamor pritožiti? Ni lepo za take moze, ki se veselijo, ko vidijo gladovati svojega sosedo, da mu še žlico močnika ne privoščijo. Kam se naj tak revež pritoži? — Odgovor uradništva: Če se Vam godi krivica, pritožite se na okrajno glavarstvo. Ako pa to nič ne pomaga, obrnite se na pisarno Slov. Kmečke Zveze v Mariboru, Koroška cesta 5.

Velika nesreča se je zgodila dna 12. septembra popoldne blizu brežiške železniške postaje. Stroj zagrebškega tovornega vlaka je zgrabil težek avtomobil in ga vlekel kakih 100 metrov daleč ter ga popolnoma razbil. Na avtomobilu se nahajajoči narednik in dva otroka iz Brezic so bili priči mrtvi. Trupla so bila popolnoma razmesarjena, tako, da so morali posamezne dele teles pobrati in spraviti v zaboj. Kdo je odgovoren za nesrečo, še

ni dognano. — Danes pred sklepom uradništva se nam še poroča iz Brezic: Danes, v četrtek, dne 12. t. m. ob 3. uri pod je tukajšnji tovorni vojaški avtomobil, ki se je uporabljal za prevažanje peska, zavozil, vozeč čez železniški tir, (zaviralnice so bile odprte) v železniški stroj, ki je takoj razbil avto, in usmrtil 2 vojaka, namreč šoferja in narednika, ter prvošolca ljubljanske gimnazije Gala, sina tukajšnjega davčnega upravitelja. Vojaka je lokomotiva raztrgala, dočim je dijaku Gala glavo odtrgalo.

Pratika za mesec september. September je bil po starem rimskem koledarju sedmi mesec v letu in zato mu to ime. Imenuje se tudi jesenski mesec ali sadnik. September ima 30 dni in bo po Knauerjevi 100letni pratiki lep in topel mesec z mrzlimi jutri in večeri. — Solnce stopi dne 23. v znamenje tehtnice, ter se pričenja jesen. Dan se skrči za 1 ur in 33 minut. Dan je dolg 13 ur 25 minut do 11 ur 47 min. — Pomenljivi dnevi so: Sv. Ilj 1., Mali Šmaren 3., Sv. Matej 21., Sv. Mavricij 22. in Sv. Mihael 29. — Ljudska prerokba pravi: Če je na dan sv. Ilja megleno in oblačno, bo grda jesen. Ker je pa bilo letos dne 1. krasno vreme, lahko pričakujemo tedaj jasno in toplo jesen. Kakoršno vreme na Marijin dan rojstva, takšno še bo ostalo štiri tedne. In če bo Matej lepo vedren, nam prorokuje prijetno jesen. Med tem nam pa napoveduje lepi dan sv. Mihaela hučo mesko simbo.

Avstro-Ogrska penuja mir.

Dolgotrajna pogajanja na Dunaju so obrodila sed: Avstro-ogrška vlada vabi vojskujoče se države, na zaupen, neobvezen porazgovor o temeljnih načelih mirovnega sklepa v kakem kraju nevtralnega tuzemstva. Dne 14. septembra je poslala vladam vojakujočih se držav noto, v kateri navaja prvotno vpreke, ki so jo privedli do tega sklepa. Avstro-ogrška vlada je sklenila, navesti vse vojskujoče se države, prijatelja in neprijatelja na pet, ki jo smatra pravo za dosego miru ter predlagati, da s proste izmenjavo mnenj pretstajajo, ali se podani oni predpogoji, na podlagi katerih bi se skorajšen pričetek mirovnih pogajanj zdel doleden.

Mirovna nota naše vladi omenja med drugim: Mirovna ponudba, ki so jo četverozvezne vlasti 12. decembra leta 1916. naslovile na svoje naspretnike, pomenja vkljub odklenitvi, na katero je naletela, valen odsek v zgodovini te vojne. V razliko napram prvemu poltretjemu vojnemu letu je od tega trenutka dalje mirovne vprašanje stalo v središču evropske, da, svetovne razprave.

V obeh taborih se v širokih prebivalških slojih brezdvomno opaža naraščanje velje za mir in sperazum.

V odgovoru zaveznikov predsedniku Wilsonu se se že stavile zahteve, ki se bile asmerjene na razkosevanje Avstro-Ogrske, na zmanjšanje in dalekosežna notranjo preobličje nemške države ter na uničenje evropskega posestnega stanja Turčije, a pozneje so se te zahteve, katerih uresničenje bi imelo za predpogoj poražajočo zmago, v marsikaterih uradnih izjavah ententnih ublažile ali pa deloma opustile. Tako je v neki, nekake pred enim letom v angleški spednji zbornici podani izjavi minister Balfour izrecno priznal, da mora Avstro-Ogrska sama rešiti svoja notranja vprašanja, in da nihče ne more od zunaj nalagati ustave Nemčiji. Minister Lloyd Gorge je izjavil ob začetku letošnjega leta, da ne spada med zavezniške sile, da bi se Avstrija razdelila, da bi se turška država oropala evropskih pokrajin in Nemčija preosnovala v svoji notranjosti. Velike izrazitejše, kot na polju konkretnih vojnih ciljev, pa je zblizanje nazorov glede onih smernic, na katerih naj bi se sklenil mir in zgradil bodoči evropski in svetovni red. Predsednik Wilson je v tej smeri v svojih govorih 12. februarja in 4. julija t. l. izrekel načela, ki pri zaveznikih nise naletela na ugovor in katerih dalekosežna uporaba bi tudi na strani četverozveznih držav najbrž ne nahajala prigovorev.

Za nezavzetega opazovalca ne more biti dvoma, da se je v vojujoših se državah brez izjeme silno okrepila želja po sporazumu.

Govori in odgovori o mirovnem vprašanju si niso odgovarjali; govorniki so govorili drug mimo drugega. Na drugi strani pa so javnost in tla, na katerih se se vršile te razprave, jemala množnost plodnosnega napredovanja.

Vsaka izjava vodilnih državnikov, kakor hitro je bila podana in predem morejo odgovoriti nanjo pristojni činitelji nasprotne strani, postaja predmet strastne ali pretiravajoče razprave neodgovornih elementov. Toda tudi odgovoraim državnikom samim daje škrb, da bi koristi vojevanja ogrozili z neugodnim vplivanjem na razpoloženje v domovini in izdali predčasno svoje lastne zadnje namene, povod, da govore z večjim poudarkom in neomajno ozirajo na skrajnih stališčih.

Ako naj bi se torej poizkusilo ali so podani temelji za sporazum, ki bi mogel odvrniti katastrofo samomorilnega nadaljevanja boja, bi bilo pač treba izbrati drug način, ki bi omogočal neposreden ustmen porazgovor med zastopniki vlad in samo med njimi.

Predmet takega porazgovora in medsebojnega razjasnila bi morali tvoriti ravno tako nasprotujoči si nazori posameznih vojujočih se držav, kakor tudi splošna načela, ki naj bi miru in bodočemu odnošaju držav med seboj rabili za podlago, in o katerih se predvsem more poizkusiti sporazum z upanjem da doseže uspeh. Kakor hitro bi se do segel sporazum o temeljnih načelih, bi se morale tekom porazgovorov poizkušati, uporabljati jih za pasamezna mirovna vprašanja in tako doseči njih rešitev. Upali bi, da ne bo na nobeni strani vojujočih se držav pomisleka proti taki izmenjavi mnenj. Vojna dejanja bi se ne prekinila. Porazgovori bi segali tudi samo tako daleč, do koder bi jih udeležniki smatrali za uspeh obetajoča. Za zastopane države bi iz stvari ne moglo izvirati nikakršna škoda. Ne da bi škodovala, bi taka izmenjava mnenj mogla le koristiti mirovni stvari. Kar se prvokrat ne posreči, se mora ponoviti, in je morda vsaj že pripomoglo k razjasnitvi nazorov.

Cele gere starih nesporazumljenj bi se dalo odpraviti, mnogo novih spoznanj bi moglo podreti, potekle bi reke zadrževane človekoljubnosti, v katerih toploti bi obstojalo vse bistveno, dočim bi izginila marsikatera nasprotja, katerim se danes še pripisuje prekomeren pomen.

Po našem prepričanju so vse vojujoče se države dolžne človeštvu, da skupno preiskavajo ali ni sedaj, po toliko letih žrtev polnega, vendar pa neodločnega boja, mogoče, končati strahovito borbo.

C in kr. vlada bi torej predlagala vsem vojujočim se državam, da bi k zaupnemu in neobveznemu porazgovoru o temeljnih načelih mirovnega sklepa v katem kraju nevtralnega inozemstva in v bližnjem času, o čemer bi se bilo še treba dogovoriti odposlale odposlance, ki bi imeli nalog, da si povedo med seboj nazore svojih vlad o onih načelih, da sprejmejo podobna poročila ter si izprosijo in podajo odkrita in prostoušna pojasnila o vseh o njih točkah, ki jih je treba opredeliti.

Danes, dne 16. septembra, ko to pišemo, še sicer nimamo poročil iz drugih držav, kako so tam sprejeli našo mirovno ofenzivo, a iz splošnega razpoloženja, ki vlada sedaj v sovražnih deželah, lahko sklepamo, da naša mirovna ofenziva ne bo imela posebnega uspeha. V sovražnem taboru so že pred tedni prerokovali, da bo Nemčija poslala Avstrijo z mirovno ponudbo med javnost. Sedaj, ko se nemške armade na zapadu umikajo in ima ententa upanje, da popolnoma prežene Nemce iz Francije in Belgije, bodo sovražniki skorogotovo zavzeli na pram mirovni noti odklonilno stališče.

Dopisi.

Maribor. Vsled zasege sadja, zelja in repe ne smejo pridelovalci tega blaga v velikem prodaji kakemu trgovcu ali razprodajalcu. Dovoljeno jim je le prodajati jabolka, hruške, slive, kostanje, zelje in repo na drobno na mariborskem trgu. Kdor pa hoče v velikem prodaji svoje blago v Mariboru, ga pa mora prodati voditelju mariborskega mestnega urada za prevzemanje sadja in zelenjave Adolftu Himmler v Cvetlični ulici št. 18. — Nam se zdi zelo čudno, kako morejo gospodje pri namestništvu v Gradu in pri okrajnem glavarstvu v Mariboru prodati vse sadjarje mariborskega okraja — mariborskemu mestu.

Leitersberg-Krčevine. Gospod urednik! Dopis od nas, ki ste ga natisnili oni petek, morate nekaj popraviti. Kar pišete v začetku in v sredi, je vse celo prav. Tisto v zadnjem stavku, da hodi gospod Wernitznigg (zakaj pišete Vi „Berničnik“?) visoko zdravnan okoli, pa ni res. Me ga gledamo in se čudimo, da je letos nenavadno poirt in včasih, če si misli, da ga nihče ne vidi, mu glava zleze čisto na prsi. Tudi potoži rad, da tu pri nas zanj ni več vse tako, kakor je bilo včasih. Vprašale smo ga, kako in kaj, pa ni nič določenega povedal. Hm, hm, je rekel, nove časti, nove skrbi. Nadzorništvo ni lahka stvar. Človek ne more biti povsod sam in pri tem mu drugi za hrbtom škodo delajo. Me nismo prav razumelo teh besed, morda jih razumete Vi, gospod urednik? Kaj se Vam zdi, ali nadzorniška čast človeka res tako stara? — Radovednice.

Sv. Lenart v Slov. gor. O veselici mariborskega Dramatičnega društva se nam poroča: Kljub slabemu vremenu se je zbrala zadnja nedeljo tolika množica občinstva iz vseh krajev Slovenskih goric, da bi morali biti prostori dvakrat toliko, če bi naj našli vsi prostora v njih. In kolika navdušenost je na-

vdajala to mnogobrojno množico! Prihajali so peš, drugi so se pripeljali v kočijah, zopet drugi na loterskih vozovih. Pozdravljali so se znanci, ki se ves čas vojne niso videli. Ker so bili notranji prostori le vendar preozki, je nastopil mariborski pevski zbor na prostem. S prvo svojo pesmijo „Slovan na dan!“ je ustvaril pravo slavnostno razpoloženje. Godba je udajala krèpke koračnice in zbor je pel med drugim naše krasne narodne pesmi. A v sredini sporeda se vlije neizogiben dež in ljudje so hrumeli od vseh 4 strani v notranje prostore, ki so bili v trenutku tako nalačeni, da se človek niti ganiti ni mogel. A naše občinstvo je bilo tako prevzeto obče navdušenosti in občega veselja, da kljub velikanski gnječi in vročini nisi opazil nikjer slabe volje. In to veselo razpoloženje je trajalo do jutra. Ta narodna prireditev je tekom vojne za Slovenske gorice najpomembnejši dogodek. Naše ljudstvo je dobilo priliko, se zbrati in pokazati svetu, da še živimo, da še naš je kot listja in trave, ki nam pri vsem pritisku narodnih naših nasprotnikov gori globoko v srcih narodno navdušenje, globoko prepričanje, da je prihodnost naša. In ravno na tej slavnosti se je prvič pokazala po dolgih letih najmočnejša naša pomočnica v narodnem boju, pokazala se je na očividni način naša trdna narodna sloga, koje začetniki so ravno mariborski Slovenci. Kakor samo ob sebi umevno so se zbrali na tej veselici res vsi Slovenci brez ozira na poprejšnja strankarska nasprotja in tista resnična odkritosrčnost, ki je sijala vsem iz oči, nam je porok, da je ta narodna sloga zidana na neomajna tla. V resnici pa smo hvaležni mariborskemu Dramatičnemu društvu, da se ni ustrašilo res velikanskih težkoč, ko jih je vendar ovirala dolga in težavna pot in letos vedno nezanesljivo vreme. A v tem društvu se poraja neka neverjetno dosledna žilavost in trdnost, ki premaga z lahkoto vse ovire in vrši hrabro svoje prepotrebno vzgojevalno delo. Kamorkoli prideš te dni, povsod se govori z velikim zadovoljstvom o tej veselici, o krasnem petju, o občnem veselju, ki je vladalo ves čas. Posebno pohvalno moramo omeniti Ropčane, ki so prišli v največjem številu ter poslali pevskemu zboru veliko število kolačev kruha in vedro jabolčnice.

Sv. Trojica v Slov. gor. Rudolf Šiško, po poklicu slikar, doma iz občine Osek, je bil za svoje junaško zadržanje vnovič odlikovan s srebrno hrabrostno kolajno drugega razreda. Imenovani se že nahaja štiri leta na fronti ter še ima pet bratov, ki so bili poklicani v vojake.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Padel je junaške smrti za domovino dne 13. avgusta in bil pokopan dne 14. avgusta t. l. v Bordo Alojzij Špindler, narednik pri nekem gorskem polku, doma v Berkoveh. Mlad mož, ki zapušča ženo in dvoje otrok, je bil zvest sin Slovenije, dober mož in skrben oče ter prijazen in ljubeznjiv družabnik. Bodi zavednemu možu, ki je daleč od domovine legel v prezgodnji grob, ohranjen ljub spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Rače. Umrl je dne 13. t. m. tovarnar Vincenc Bachler, star 75 let. Pogreb se je vršil v pondeljek, dne 16. t. m. — Krompir, ki je še v zemlji, grozno gnije. V ilovnati zemlji, posebno pa v krajih, koder voda ne odteka, je nad 50% krompirja že v zemlji segnilo. Bojimo se, da bo spomladi zmanjkalo še celo semenskega krompirja.

Črešnjevci pri Slov. Bistrici. Slovensko bralno društvo v Črešnjevci priredi v nedeljo, dne 22. t. m. ob 4. uri popoldne (takoj po večernicah) v prostorih ljudske šole igro oziroma koncert in sicer za naše oslepele vojake in v prid Slov. bralnega društva. Spored je obširen in zanimiv. Po koncertu kratka zabava v gostilni gospe Poljšak. Vabimo k obilni udeležbi. Na noge! Vsi na Črešnjevci! Koncert se vrši ob vsakem vremenu. Pričakujemo, da nas posetijo posebno naši sosede Bistričani in drugi!

Fini damski klobuk, z višnjevo podlogo, se je izgubil na slavnosti v št. Lenarta v Slov. gor. dne 8. septembra. Kdor ga je našel, naj ga odda v restavraciji Narodnega doma v Mariboru. Dobi lepo nagrado. 208

Stroj za rezanje repe se proda Maribor, Burggasse 2, pri hišniku.

Malega otroka sprejme na brano Julijana Škerget v Mariboru, Mlinška ulica št. 9. 1204

Službo šarferja išče izvežban v vinoreji, sadjarstvu, poljedelstvu in vrtnarstvu, oženjen in vojaškinje prost. Vpraša se na upravo „Šafre pod št. 1193.“

Viničar s 4 del. osebami, z vsem dobro oskrbljen, s poljem i. t. d. sprejme o Martinovem Janez Bregar, klobučar, Maribor, Herrengasse št. 16. 184

Majer (viničar) ne čez 50 let star, oženjen z delavno rodbino, priden, pošten in smozhen samostojno voditi večje posestvo, se takoj sprejme z zelo dobro plačo in dosti zemlje za živč. Ponudbe na veletrgovino R. Stermecki, Celje. 194

Listnica uradništva.

Se le pri Slovenjgrađcu: Vašega dopisa ne moremo priobčeti, ker je v prvem delu zamujeno. Saj poznate že star pregovor: Po toči zvoniti je preozno. Poročajte nam raje o sedanjih razmerah.

+

Žalostnim sreem naznanjamo vsem znancem in prijateljem, da je božja previdnost poklicala k sebi gospoda

Leopolda Ledineg,

veleposestnika in župana Poličkega

v četrtek dne 12. septembra 1918 ob 1/2 10. uri v noči po dolgi, mučni bolezni, sprevidnega s sv. zakramenti za umirajoče v 48. letu starosti.

Telesni ostanki predragoga pokojnika so se blagoslovili pri hiši žalosti v nedeljo dne 15. septembra ob 5. uri popoldne, in prepeljali na župnijsko pokopališče v Jarenini.

Slovesna sv. maša zadušnica bo v pondeljek ob 7. uri v dekanijiški cerkvi v Jarenini. 209

Poličko, dne 15. septembra 1918.

Lizika, Frančiška, Milika Ledineg, sestre. Janez Bauman, svak. Mimika, Janko, Lizika, Josip, Eduard Bauman, nečaki in nečakinje.

ZAHVALA.

Božja Previdnost nam je izrgala preblagega soproga, predragoga očeta in starega očeta gospoda

Ivana Zapečnika,

katerega zemeljske ostanke smo izročili dne 27. avgusta 1918 materi zemlji. Imel je veličasten pogreb, za kar se moramo zahvaliti v prvi vrsti preč. duhovščini, ki je od blizu in daleč prihitela k zadnjemu spremstvu ljubljene umrlega, osobito preč. gg. arhidijakonu Hrasteljnu za vodstvo in v dušo segaječ govor, prof. dr. Medvedu, župniku Fišerju za prekrasne pozvolilne besede. Tiscčara krala bodi pevecem, ki so blagega rajnega počastili z zadnjimi nagrobnimi pesmicami, županstvu Ribnice in Jančevega Vrha, šolskemu vodstvu in učiteljsstvu, orežništvu, vsem sosedom, sosedem, prijateljem in znancem in sploh vsem, ki so spomili pokojnega na njegovi zadnji poti. Bog povrni vsem darovalcem prekrasnih vencev. Plačaj Bog mnogokrat tistim, ki so nam poslali izraze svojega sožalja in ki so nam za časa bolezni lajšali prebridke ure. Dragega pokojnega pa priporočamo v blag spomin, njegovo zlato dušo v molitev! Ribnica na Pohorju, dne 2. sept. 1918.

Žalujoča obitelj Zapečnik-ova.

Na Najvišje dovolilo Njegovoga ces. in kralj. apostolskega Veličanstva

45. ces. kralj. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

Ta loterija v denarju vsebuje 22.747 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 700.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

250.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne

3. oktobra 1918. Cena srečke 5 kron.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, pri kr. ogrskem loterijskem ravnateljstvu v Budimpešti IX., glavno carinsko poslopje, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, poštno-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupe srečk brezplačno. — Srečke se dopošljajo poštnine prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za državne loterije (oddelek za dobrodelne loterije). 188